

Gekibbel in de hoogste goddelijke regionen

Door **KESTER FRERIKS**

Het begint met gekibbel in de hoogste godenregionen. „Alkmene wie?” vraagt godin Hera. „Gewoon, Alkmene, een vrouw”, antwoordt oppergod Zeus beheerst. „Alkmene, nooit van gehoord. Zeker een van daar beneden”, zegt Hera terwijl ze een minachtende hoofdbeweging maakt naar de aarde. Het is oorlog op de Olympos.

Deze openingsscène van de nieuwste toneelmarathon *Herakles* door Toneelgroep De Appel getuigt van de juiste lef om ingewikkelde Griekse godenverhalen te vertellen. Goden zijn net mensen, dat was de invalshoek bij hun eerste marathon, *Tantalus* (2003). En dat is bij *Herakles* niet anders. Geert de Jong als Hera draagt een helrood kostuum; haar lokken felblond. Aus Greidanus is in de rol van Zeus in *black tie*. Zeus kan het eeuwige overspel niet laten. Maar hij heeft wel degelijk een bedoeling met dit meisje Alkmene: alleen de zoon van een sterfelijke vrouw kan voor hem de Giganten verslaan. Hij noemt zijn zoon Herakles. Een nieuwe mythe is geboren.

Herakles is de moedigste Griekse held. In negen delen die bij elkaar bijna acht uur theater behelzen trekken zijn leven en heldendaden aan de toeschouwers voorbij. Hoe onoverwinnelijk en goddelijk deze Herakles ook is, Bob Schwarzze in de titelrol maakt zijn entree zoals stervelingen zijn: „zwak, ziek, misselijk”. Hij komt bebloed en geketend op. In een vlaag van waanzin doodde hij vrouw en kinderen. Ondertussen lacht Hera terzijde: zij zet Herakles telkens de voet dwars. Zeus laat zijn heroïsche bastaardzoon aan zijn lot over.

De negen episodens van dit grootscheepse theaterevenement dompelen de toeschouwer onder in een heerlijk, bedwelmend vagevuur van mythologische verhalen, namen, verwijzingen. Over Herakles doen duizenden verhalen de ronde. Het siert de drie tekstschrijvers Aus Greidanus sr., Jules Terlingen en dramaturg Alain Pringels dat zij uit de kluwen telkens een menselijk verhaal hebben gedestilleerd. We bezoeken met Herakles de onderwereld, bezaaid met skeletten. Daar heerst een weergaloos verbeelde, grijze tijdloosheid. We gaan met hem, held Jason en de Argonauten scheep om het Gulden Vlies te bemachtigen. En lijden schipbreuk, want Poseidon werpt de Argo in de woestijn. We begrijpen vrouwen als Ariadne, Alkmene en Medea die zich tegen dat mannengeweld teweer moeten stellen.

Deze *Herakles* is niet een klakkeloze voortzetting van de eerdere marathons, naast *Tantalus* de *Odysseus* (2007). Aan *Herakles* kleeft ondanks alles het ernstige bezwaar dat het duizelingwekkende aantal verhaallijnen niet door één spanningsboog wordt gedragen. Te vaak waaiert het alle kanten op. De speelstijl is filmischer dan voorheen. In het gestileerde decor van Guus van Geffen is elke scène een juweel: de doodse onderwereld, het gestrande schip, een ruïne van zuilen, zelfs een fantastische barokke opera met maskers en pruiken en al voegt zich moeiteloos naar de Griekse tijd. Hij verbeeldt de hemelse godenwereld dankzij uitschuifbare loopplanken in de hoogte van de theaterzaal. De tientallen kostuums van Annelies de Ridder geven een mooie mix van klassiek en hedendaags.

Goden dobbelen met mensen: dat is de crux van deze *Herakles*. De mooiste scènes zijn dan die waarin de goddelijke acteurs óók mensen zijn. Dan is de Poseidon van Iwan Walhain een fijn-onuittaanbaar mannetje. Speelt de Demeter van Judith Linssen vilein en roddelziek. Vertolkt Hugo Maerten een charmante Hades met wie je zó de dood in wilt. Aan het slot drinken Zeus en Hera ontspannen een wijntje. „Ken je het verhaal van Helena?” vraagt Aus Greidanus sr. terloops. „Die is door een Trojaanse prins geschaakt. Duizenden Griekse schepen zijn in aantocht.” Geert de Jong lacht cynisch. Maar ook onzeker. Er is een nieuwe oorlog op komst. Het houdt nooit op, het gedoe in de mensen- én godenwereld.

Na *Tantalus* (2003) en *Odysseus* (2007) brengt de Haagse Toneelgroep De Appel een nieuwe theatermarathon: *Herakles*. In bijna acht uur toneel is elke scène een juweel.

Hugo Maerten als Prometheus in theatermarathon 'Herakles' van Toneelgroep De Appel. Foto Leo van Velzen